

ЛІТЕРАТУРА

1. Балл Г. О. Категорія “культура особистості” в аналізі гуманізації загальної та професійної освіти / Георгій Балл // Педагогіка і психологія професійної освіти: результати досліджень і перспективи : зб. наук. праць. – К., 2003. – С. 51–61.
2. Зязюн І. Немає педагогіки без педагога / Іван Зязюн // Рідна школа. – 2012. – № 4-5 (квітень-травень). – С. 19–23.
3. Иванова Т. В. Культурологическая подготовка будущего учителя: монография / Татьяна Викторовна Иванова. – К. : ЦВП, 2005. – 282 с.
4. Ковальчук В. Ю. Модернізація професійної та світоглядно-методологічної підготовки сучасного вчителя : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Ковальчук Володимир Юльянович. – К., 2006. – 402 с.
5. Операйло С. Принципи добору змісту культурологічної педагогічної освіти / С. Операйло // Шлях освіти. – 2006. – № 2. – С. 13–16.
6. Руденко В. Освіта в контексті культури / В. Руденко // Нова педагогічна думка. – 2010. – № 4. – С. 3–5.
7. Философия науки : [учеб. пособие / ред. А. И. Липкина]. – М. : Эксмо, 2007. – 608 с.
8. Хомич Л. О. Філософсько-методологічні засади вдосконалення професійної підготовки майбутнього вчителя / Л. О. Хомич // Гуманітарний вісник : науково-теоретичний збірник. – Переяслав-Хмельницький : ДПУ ім. Г.Сковороди, 2006. – С. 501–505.
9. Шевнюк О. Л. Культурологічна освіта майбутнього вчителя: теорія і практика : монографія / Олена Леонідівна Шевнюк. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2003. – 232 с.

Анотація

Аналізуються стан і перспективи культурологічної підготовки майбутніх учителів фізики й технологій з урахуванням своєрідності їх спеціалізації. Подається осмислення новітніх тенденцій до проектування змісту такої підготовки та її результатів з огляду на необхідність формування професійно-педагогічної культури майбутнього фахівця.

Ключові слова: професійно-педагогічна культура, професійна підготовка майбутнього вчителя.

Аннотация

Анализируются состояние и перспективы культурологической подготовки будущих учителей физики и технологий с учетом своеобразности их специализации. Подается осмысление новейших тенденций в проектировании содержания такой подготовки и ее результатов, с учетом необходимости формирования профессионально-педагогической культуры будущего специалиста.

Ключевые слова: профессионально-педагогическая культура, профессиональная подготовка будущего учителя.

Summary

The state and prospects of culturological training process of future physics and technologies teachers', taking into account originality of their specialization are analyzed.

Key words: professional-pedagogic culture, professional training process of future teacher.

УДК 37.022

Л. В. Лазоренко,

асистент

(Київський національний університет
імені Тараса Шевченка)

ЦІЛІ ТА ЗМІСТ НАВЧАННЯ УСНОГО АКАДЕМІЧНОГО МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ МАТЕМАТИКІВ (АВТОНОМНИЙ РІВЕНЬ)

Постановка проблеми. Мета навчання іноземної мови у вищому немовному навчальному закладі полягає у формуванні іншомовної професійної комунікативної компетентності, яку ми трактуємо як підготовленість фахівця (випускника немовного ВНЗ) здійснювати

ефективну комунікацію іноземною мовою в усній та письмовій формах у ситуаціях професійного спілкування з представниками інших країн, що полягає в обміні інформацією професійного характеру [15, с. 13].

Мета статті. У навчанні майбутніх математиків усного академічного монологічного мовлення (УАММ) на академічному рівні спираємося на якість монологічного мовлення, що відповідають рівню С1 за “Загальноєвропейськими рекомендаціями...”. Майбутній фахівець повинен оволодіти науковим усним мовленням на такому рівні, щоб: робити детальні розповіді, описи та презентації складних предметів, поєднуючи окремі підтеми промови, розвиваючи окремі положення та завершуючи відповідними логічними висновками (розгортання теми); послідовно розвивати аргументації (текст-міркування), виокремлювати у висловлюванні основні положення, деталізуючи їх; структуровано й повно викладати й пояснювати певні погляди, додаткові положення, визначати причиново-наслідкові зв'язки, підкріплювати тези прикладами; відповідати на запитання спонтанно і майже невимушено; продукувати зв'язне мовлення, яке відзначається логікою побудови, контрольованим використання мовних засобів, конекторів та схем зв'язку; продукувати швидкий темп мовлення, що характеризується спонтанністю та невимушеністю; плавність мовленнєвого потоку може пригальмувати лише концептуально складний предмет мовлення; продукувати висловлювання, точно кваліфікуючи систему поглядів на об'єкт повідомлення, чітко визначаючи суб'єктивну модальність висловлювання (можливість, істинність, гіпотетичність тощо); продукувати мовлення, яке характеризується високим рівнем граматичної правильності (помилки майже не помітні); широким лексичним репертуаром, вільним уживанням ідіоматичних виразів та колоквіалізмів, пошуки виразів або альтернативних стратегій ледь помітні; варіюванням інтонації й правильним уживанням фразового наголосу.

На основі якостей УАММ визначаємо, що **метою** навчання майбутніх математиків академічного монологічного мовлення є формування умінь продукувати зв'язні висловлювання в жанрі наукового повідомлення різних типів висловлювання – розповіді, описи, міркування, а також фонетичних, лексичних та граматичних навичок, які інтегруються в названі уміння.

Аналіз досліджень і публікацій. Окреслюючи зміст навчання майбутніх математиків усного академічного монологічного мовлення, оперуємо поняттями “мовленнєва компетентність в усному монологічному мовленні”, “текстова компетентність”, “мовна компетентність”.

Мовленнєву компетентність в усному монологічному мовленні розуміємо як здатність і готовність використовувати знання, мовленнєві лексико-фразеологічні, граматичні та фонетичні навички й мовленнєві вміння монологічного висловлювання у своїй індивідуальній усній мовленнєвій діяльності [6, с. 15].

Текстову компетентність розуміємо як інтегративне явище, структурними складовими якого є текстова діяльність (різновид мовленнєвої діяльності, що відзначається конкретністю цілей, завдань, сфери спілкування й жанру, ситуативною обумовленістю, особистісною орієнтацією), текстові знання, вміння та емоційно-ціннісне ставлення до процесу й результату текстової діяльності [5, с. 1].

Мовну компетентність визначаємо як здатність студента конструювати граматично правильні форми й синтаксичні структури, а також розуміти смислові відрізки в мовленні, організовані відповідно до мовних норм, що існують, і використовувати їх у тому значенні, в якому вони вживаються носіями мови в ізольованій позиції [1, с. 362].

У визначенні змісту навчання майбутніх математиків усного монологічного академічного мовлення спираємося на такі вимоги до його якості:

1) вимоги, що забезпечують мотиваційну готовність студента:

а) спрямованість на вирішення будь-якої комунікативної задачі;

б) наявність погляду мовця; в) виразність;

2) вимоги, що забезпечують смислову структуру й адекватність розуміння тексту: а) зв'язність; б) цілісність; в) логічність; г) інформативність; д) оригінальність; е) продуктивність висловлювання;

3) вимоги, що забезпечують індивідуалізоване сприйняття тексту:

а) врахування вікових інтересів аудиторії на основі інформативності;

б) врахування рівня розвитку аудиторії; в) психологічний фон;

4) вимоги до формування висловлювання: а) невеликий обсяг тексту;

б) відсутність незасвоєного мовного матеріалу; в) трансформація нового матеріалу на основі раніше вивченого; г) охоплення мовного матеріалу в мережі різноманітних зв'язків; д) повторюваність матеріалу [11, с. 12].

У характеристиці умінь побудови монологів спираємося на класифікацію

Н. Соловйової [12], яка розподіляє їх на три групи: рецептивні, репродуктивно-продуктивні та вміння оперувати мовним/мовленнєвим матеріалом, орієнтуватися в тексті за формою й будувати усні монологічні висловлювання з урахуванням особливостей письмового автентичного тексту. Окрім цих груп умінь, вважаємо, що майбутні математики повинні оволодіти текстовими вміннями складання усних монологів [7].

Виклад основного матеріалу дослідження. Навчання монологічного академічного мовлення полягає в складанні студентами-математиками різних типів усного монологічного висловлювання з наперед заданим змістом; підготовлених монологічних висловлювань, що є різновидами навчально-мовленнєвих жанрів; непідготовлених монологічних висловлювань, що належать до різних функціонально-смислових типів мовлення (опис, розповідь, міркування/доказ) [14, с. 4]. Однак варто відразу наголосити на переважанні усних монологічних висловлювань з наперед заданим змістом та підготовлених монологічних висловлювань над непідготовленими висловлюваннями, оскільки наукове математичне мовлення є змістовно й структурно складним, потребує точності й змістовної вичерпності. Студенти повинні володіти науковою інформацією, достатніми знаннями, щоб продукувати наукове повідомлення у форматі монологу.

Оскільки академічні монологічні тексти студенти продукують на основі прочитаних текстів, вважаємо доцільним виділити особливу групу рецептивних умінь, які є підґрунтям у продукуванні академічного монологічного мовлення на основі готових текстів [8]: вміння читати та розуміти наукову інформацію з англійських джерел; вміння виділяти в текстах основну й другорядну інформацію; вміння розуміти авторську суб'єктивну модальність повідомлень (істинність, гіпотетичність,

впевненість/невпевненість, припущення тощо); розуміти деталі в доволі складних описах математичних понять, процесів, теорем; уміння добирати з текстів інформацію, необхідну для розкриття теми монологічного висловлювання; уміння розуміти причиново-наслідкові зв'язки в текстах; уміння узагальнювати інформацію, давати їй оцінку на предмет достовірності, актуальності тощо.

У навчанні майбутніх математиків усного академічного монологічного мовлення необхідно формувати уміння роботи з письмовими текстами: добирати й трансформувати вихідний мовленнєвий та інформаційний матеріал з читаного тексту для подальшого відтворення; добирати з прочитаних текстів фрази, кліше, якими починаються / закінчуються усні висловлювання, починати висловлювання відповідно до комунікативних цілей; будувати монологічні висловлювання за власною програмою, використовуючи як основу її композиційної організації змістовно-структурні компоненти письмових наукових текстів.

Загальні текстові уміння: будувати текст, якому властиві такі характеристики: змістовна й інформативна насиченість, змістовно-сміслова завершеність, зв'язність, логіко-композиційна побудова; розгорнутість, точність і зрозумілість у використанні мовленнєвих засобів; дотримання мовленнєвих норм (незначне використання невербальної інформації); організованість, чітка структурованість, логічність і послідовність викладу інформації (спланованість і запрограмованість висловлювання / повідомлення); вільне володіння інформацією, яка повідомляється; уміння дотримуватися жанрових ознак та ознак до функціонально-сміслового типу мовлення тексту наукового повідомлення; дотримуватися теми повідомлення, логічно та зв'язно викладати мікротеми.

Наступним кроком вважаємо необхідним визначити знання та вміння, якими повинні оволодіти майбутні математики для складання усних доповідей, що належать різним типам мовлення.

Уміння складати доповідь-розповідь: уміння збирати, систематизувати матеріал, розташовувати його в певній послідовності з урахуванням обраного жанру; підпорядковувати своє висловлювання мовленнєвій задачі; уміння дотримуватися смислової цілісності та композиції висловлювання; уміння ділити текст на мікротеми та використовувати засоби зв'язку для поєднання мікротем в єдиний текст; уміння інтегрувати лексичні та граматичні навички, релевантні розповіді в уміння моделювати цілісні тексти [4]. Означені уміння вважаємо доцільним формувати на основі теоретичних знань про структурно-композиційні та жанрово-стилістичні особливості наукового повідомлення-розповіді.

Уміння складати доповідь-опис: уміння дотримуватися типологічної структури, композиційної форми й мовних засобів опису; складати тематичну й композиційну схеми тексту-опису; оцінювати, вибирати й доцільно використовувати в описі мовні засоби; будувати текст типу опису відповідно до його типологічної структури, композиційної форми, мовних особливостей; контролювати правильність свого мовлення [2]. Означені вміння необхідно формувати на основі теоретичних знань про структурно-композиційні та жанрово-стилістичні особливості наукового повідомлення-опису.

Уміння складати доповідь-міркування класифікуємо, услід за

Н. Махновською [9, с. 20-21] на чотири групи:

1. *Уміння, пов'язані з тезою*: чітко формулювати тезу; висувати тези, дотримуючись логічних правил; вводити тези в структуру аргументативного тексту; добирати мовні засоби, мовленнєві кліше для введення тези відповідно до тональності й стилю спілкування; виявляти помилки в структурі аргументативного тексту при висуненні тези та уникати їх [8].

2. *Уміння, пов'язані з аргументами*: добирати аргументи відповідно до ситуації спілкування й комунікативних намірів мовця; наводити аргументи, дотримуючись логіки викладу; наводити розгорнуті й стислі аргументи; вводити аргументи в структуру тексту, використовуючи мовленнєві стереотипи; розташовувати аргументи за ступенем значущості залежно від ситуації спілкування; вибирати мовні засоби для переконання співрозмовника (опонента) відповідно до ситуації спілкування; виражати згоду/незгоду зі співрозмовником (опонентом); виявляти та протистояти можливим помилкам у структурі тексту міркування при висуненні аргументів [8].

3. *Уміння, пов'язані зі способами доказів та їх прийомами*: вибирати спосіб і прийом доказу відповідно з комунікативним наміром, ситуацією спілкування; співвідносити вибраний спосіб доказу (прийом) з тезою й системою висунутих аргументів; виявляти та уникати можливі помилки у взаємозв'язку того чи іншого способу доказів (і його прийомів) з тезою й аргументами [8].

4. *Уміння, пов'язані з висновками*: уміння підводити аргументативний текст до висновку; добирати мовні засоби (у тому числі і мовні стереотипи), що допомагають зробити висновок відповідно до комунікативного наміру; пов'язувати висновок з основною тезою [8].

Уміння структурування монологів-міркувань ґрунтується на теоретичних знаннях про ситуацію спілкування, про структурно-композиційні та жанрово-стилістичні особливості наукового повідомлення-міркування, а саме: тексту-обґрунтування, тексту-спростування, полемічного та позиційного текстів.

Формування окреслених умінь передбачає формування вмінь використовувати способи переробки й зберігання отриманих мовних знань; свідомого використання мовних знань в заданих мовленнєвих ситуаціях; вільного маніпулювання мовним і мовленнєвим матеріалом. Тому логіка подальшого нашого дослідження потребує визначення граматичних, лексичних та фонетичних навичок, якими повинні оволодіти студенти для створення наукових академічних монологічних повідомлень.

У визначенні *граматичних навичок* наукового академічного монологічного мовлення, якими повинні оволодіти студенти, спираємося на лінгвістичні та дидактичні передумови їх формування, визначені Т.Пустоваловою:

1) спеціалізація в навчанні граматики; 2) орієнтованість граматичного матеріалу на вирішення професійно спрямованих завдань з урахуванням пізнавальних особливостей та мотивації до навчання студентів; 3) орієнтованість навчальної діяльності студента на формування готовності до професійно-особистісного вдосконалення, розвиток професійно-особистісних якостей [10, с. 10].

Грамматична навичка охоплює автоматизовані, свідомі, безпомилкові,

гнучкі та стійкі мовленнєві дії з вибору моделі, адекватної мовленнєвому завданню в конкретній ситуації спілкування, з правильного оформлення мовленнєвої одиниці з дотриманням мовних норм [1, с. 53].

Майбутні математики повинні оволодіти знаннями граматичних конструкцій, які є характерними для академічного мовлення (використання інфінітивних і герундіальних зворотів, пасивних конструкцій, конструкцій з прийменниками, використання заміни означальних підрядних речень прикметниками в постпозиції), а також навичками добору цих конструкцій та правильного їх оформлення в усному мовленні.

Мовленнєва граматична навичка є компонентом комплексної мовленнєвої лексико-граматичної навички, яка, в свою чергу, функціонує в мовленнєвій діяльності як частина мовленнєвого вміння [15, с. 8]. Тож схарактеризуємо лексичні навички, якими повинні оволодіти студенти для створення наукових академічних монологічних повідомлень.

Лексична навичка охоплює автоматизовані, свідомі, безпомилкові, гнучкі, та стійкі мовленнєві дії з вибору лексичної одиниці адекватно задуму й відповідно до норм поєднання з іншими одиницями в продуктивному мовленні [1, с. 121].

Лексичну компетентність розглядаємо в єдності таких компонентів: когнітивного (лексичні знання), операційного (лексичні навички) та аксіологічного (готовність і здатність студентів до самостійного оволодіння іншомовною лексикою), а також мотиваційного компоненту та особистісних якостей і мовленнєвого досвіду студентів [16, с. 11].

У навчанні майбутніх математиків формуємо мовленнєві й мовні лексичні навички. Під мовленнєвими лексичними навичками розуміємо навички спонтанного й інтуїтивно-правильного вживання лексики в усному мовленні відповідно до мінливих ситуацій спілкування та цілей комунікації. Мовні лексичні навички розуміємо як дискурсивно-аналітичні навички оперування лексичним матеріалом поза комунікацією: аналіз слів, словотворення, конструювання словосполучень.

Ми виділяємо услід за Ю. Давидовою такі компоненти (операції) продуктивних лексичних навичок: вибір слова (вибір із семантичного поля тієї лексичної одиниці, яку вжив би носій мови), сполучення слів (правильне поєднання лексичних одиниць відповідно до мовної норми іноземної мови) і вживання слів (безпомилкове вживання лексичних одиниць семантичних полів у різних контекстах) [3, с. 14].

Висновки і перспективи подальших пошуків у напрямі дослідження. Майбутні математики повинні оволодіти (у межах навчання усного монологічного мовлення) загальнорозмовною лексикою, спеціальною галузевою загальнонауковою лексикою, науковою фаховою термінологією (математичними поняттями та засобами їх номінації), лексичними одиницями, які слугують для забезпечення змістової зв'язності, логічності викладу, причиново-наслідкових зв'язків у текстах усних повідомлень, виокремлюють суб'єктивну позицію та оцінку мовця наукових фактів, які він наводить, лексичними одиницями, що позначають телеологічну (доцільна, ефективна, вдала, значуща, актуальна, перспективна інформація; телеологічній оцінці підлягають дії дослідника і застосовувана ним методика), нормативну (стандартна, правильна інформація), психологічну

інтелектуальну оцінку (цікава, відома інформація), лексикою та фразеологією, яка притаманна для різних типів повідомлень (розповіді, опису, міркування), і слугує для введення в текст повідомлення різних композиційних елементів (наприклад, тези, аргументів, прикладів, висновків – для монологу-міркування); лексичних одиниць, які забезпечують функції впливу, переконання та інформування в наукових текстах.

Важливе місце в навчанні усного мовлення посідають *фонетичні навички*. Фонетичну навичку розглядаємо як складне багаторівневе системне утворення, яке є особливим чином організованою структурою, що складається з автоматизованих операцій ідентифікації та відтворення сегментних і супрасегментних одиниць відповідно до установки на певну мову. Тож фонетичну навичку ділимо на операції, пов'язані з артикуляцією звуків, виділенням наголошеного складу в слові, комбінуванням компонентів інтонації в різних комунікативних типах висловлювань [17, с. 25].

Майбутні математики повинні оволодіти навичками правильної артикуляції окремих звуків та звукосполучень, які зазнають асимілятивних та акомодативних процесів, окремих слів; навичками правильного наголошення слів, зокрема, наукових термінів, наукових галузевих лексем, навичками інтонаційно виділяти головну й другорядну інформацію в повідомленнях, конструювати інтонаційно завершені речення, конструювати речення з різним інтонаційним тоном, залежно від комунікативної мети, об'єктивної та суб'єктивної модальності повідомлення (впевненість, невпевненість, сумнів, питання, оклик).

Отже, у процесі аналізу наукових праць встановлено, що в навчанні майбутніх математиків УАММ на академічному рівні необхідно спиратися на якості монологічного мовлення, що відповідають рівню С1. Метою навчання майбутніх математиків академічного монологічного мовлення є формування умінь продукувати зв'язні висловлювання в жанрі наукового повідомлення різних типів висловлювання – розповіді, описи, міркування, а також фонетичних, лексичних та граматичних навичок, які інтегруються в названі уміння. Студенти повинні оволодіти загальними текстовими уміннями, уміннями складати доповідь-розповідь, доповідь-опис, доповідь-міркування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Азимов Э.Г. Новый словарь методических терминов и понятий / Э.Г. Азимов, А. Н. Щукин. – М. : ИКАР, 2009. – 448 с.
2. Арефьева С. А. Синтактико-стилистический аспект работы над сочинениями разных типов : На основе учета особенностей речи учащихся : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02 / Арефьева Светлана Александровна. – М., 1998. – 488 с.
3. Давыдова Ю. Г. Совершенствование лексических навыков студентов третьего курса языкового вуза на основе семантических полей : На материале английского языка : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 "Теория и методика обучения и воспитания (иностранные языки)" / Ю. Г. Давыдова. – СПб, 2003. – 24 с.
4. Зуева А. А. Формирование профессионально значимых коммуникативных умений студентов педагогического вуза в процессе создания биографического повествования об истории династии : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 "Теория и методика обучения и воспитания (русский язык)" / А. А. Зуева. – Ярославль, 2005. – 26 с.
5. Карпова Н. П. Формирование текстовой компетенции у учащихся с тяжелыми нарушениями речи в процессе чтения : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.03 "Коррекционная педагогика (логопедия)" / Н. П. Карпова. – М., 2010. – 20 с.
6. Кондрашина Т. В. Методика обучения образному монологическому высказыванию будущего устного переводчика : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 "Теория и

методика обучения и воспитания (иностранные языки) / Т. В. Кондрашина. – Екатеринбург, 2012. – 23 с.

7. Кошечкина Т. В. Формирование текстовой компетенции учащихся 5–6-х классов общеобразовательной школы : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 “Общая педагогика. История педагогики и образования” / Т. В. Кошечкина. – М., 2008. – 20 с.

8. Куимова М. В. Обучение устной монологической речи с опорой на аутентичный письменный текст : Английский язык, неязыковой вуз : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Куимова Марина Валерьевна. – Ярославль, 2005. – 165 с.

9. Махновская Н. И. Система обучения аргументативным умениям в курсе риторики в вузе и школе : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 “Теория и методика обучения и воспитания (русский язык)” / Н. И. Махновская. – М., 2004. – 39 с.

10. Пустовалова Т. А. Система формирования грамматических навыков говорения в профессиональном образовании переводчиков : На материале немецкого языка как второго иностранного на первом году обучения : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.08 “Теория и методика профессионального образования” / Т. А. Пустовалова. – Елец, 2006. – 25 с.

11. Рябова В. А. Обучение учащихся высказыванию в форме повествования : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 “Теория и методика обучения и воспитания (иностранные языки)” / В. А. Рябова. – Тамбов, 2008. – 24 с.

12. Соловьева Н. Г. Обучение устной речи в старших классах школ гуманитарного типа с использованием аутентичных культурно-страноведческих материалов : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 спец. 13.00.01 “Общая педагогика. История педагогики и образования”; 13.00.02 “Теория и методика обучения и воспитания (иностранные языки)” / Н. Г. Соловьева. – Томск, 1997. – 21 с.

13. Тарасенко В. В. Обучение иноязычной профессионально ориентированной монологической речи студентов исторического факультета : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 “Теория и методика обучения и воспитания (иностранные языки)” / В. В. Тарасенко. – СПб., 2008. – 24 с.

14. Тимонина С. В. Формирование умений устной монологической речи у иностранных учащихся в учебно-профессиональной сфере : естественно-научный профиль, этап предвузовской подготовки : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 “Теория и методика обучения и воспитания (русский язык как иностранный)” / С. В. Тимонина. – СПб., 2011. – 24 с.

15. Усенко И. Ю. Коррекция грамматических навыков при формировании коммуникативной компетенции в области говорения у иностранных учащихся : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 “Теория и методика обучения и воспитания (русский язык как иностранный)” / И. Ю. Усенко. – СПб., 2009. – 18 с.

16. Уфимцева О. В. Развитие учебной иноязычной лексической компетенции в процессе обучения английскому языку будущих специалистов по связям с общественностью : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 “Теория и методика обучения и воспитания (иностранные языки)” / О. В. Уфимцева. – Екатеринбург, 2015. – 23 с.

17. Федотова Н. Л. Взаимосвязь диагностики, коррекции и контроля при обучении фонетическому оформлению речи на неродном языке : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 “Теория и методика обучения и воспитания (иностранные языки)” / Н. Л. Федотова. – СПб., 2004. – 48 с.

Анотація

У статті автор висвітлює основні цілі та зміст навчання усного академічного монологічного мовлення майбутніх математиків на автономному рівні. Обґрунтовано вимоги, щодо оволодіння майбутнім фахівцем науковим усним мовленням, що відповідають рівню С1 за «Загальноєвропейськими рекомендаціями...». Конкретизовано уміння продукувати зв'язні висловлювання у жанрі наукового повідомлення різних типів висловлювання – розповіді, описи, міркування, а також фонетичних, лексичних та граматичних навичок, які інтегруються в названі уміння.

Ключові слова: цілі та зміст навчання, майбутні математики, наукове усне мовлення

Аннотация

В статье автор освещает основные цели и содержание обучения устной академической монологической речи будущих математиков на автономном уровне. Обоснованы требования относительно овладения будущим специалистом научной устной речью, соответствующих уровню С1 относительно «Общоевропейским рекомендациям...». Конкретизированы умения продуцировать связные высказывания в жанре научного сообщения различных типов высказывания – повествования, описания, рассуждения, а также фонетических, лексических и

грамматических навыков, которые интегрируются в названные умения.

Ключевые слова: цели и содержание обучения, будущие математики, научная устная речь

Summary

In the article the author highlights the main objectives and content of training oral academic monologue speech future mathematicians at the level C1.

Key words: objectives and content of training, future mathematicians, oral academic monologue speech

УДК: 378

І. В. Логойда

(Мукачівський державний університет)

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ШЛЯХОМ РОЗВИТКУ ЙОГО ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ

Постановка проблеми. Гуманізація освітньої діяльності, створення умов для розкриття талантів та розумових здібностей студентів, спрямування навчально-виховного процесу на формування творчої особистості є пріоритетними в процесі реформування вищої освіти в Україні та філософсько-освітньої парадигми ХХІ століття. Гуманізація освіти, навчання, виховання – це далеко не повний перелік різноманітних аспектів реального глобального процесу, який на наших очах змінює зміст освіти і є однією з основних тенденцій розвитку сучасних освітніх систем. Зміни, що відбуваються в суспільстві, висувають нові вимоги до особистісних та професійних якостей учителя. Актуальними для нього стають внутрішня культура, ерудиція, активність, ініціативність, самостійність, прагнення до творчості та відповідальність. Зазначені якості повинні ґрунтуватися на глибокій професійній компетентності вчителя, яка, у свою чергу, може бути забезпечена лише на основі формування в нього фундаментальних знань і відповідної підготовки. Учителю, що прагне творчо працювати, самовдосконалюється, розвиваючи свої здібності до творчої педагогічної діяльності. Саме здатність до творчості є однією з провідних у педагогічній діяльності серед багатьох професійних якостей у системі особистості вчителя.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання творчої особистості вчителя, розвитку творчих здібностей розглядалися у наукових дослідженнях педагогів, психологів та філософів. Увагу до вивчення цих питань приділяли : В. Андрєєв, Б. Ананьєв, Н. Бердяєв, В. Бухвалов, І. Геращенко, Н. Гузій, В. Загвязинський, В. Кан-Калик, Ю. Карпова, Л. Лузіна, М. Нікандров, М. Поташник, С. Сисоева, Р. Шакуров та ін. У працях цих науковців розглянуто етапи педагогічної творчості, визначено класифікацію рівнів прояву творчої професійної діяльності. Проте підготовка майбутнього вчителя шляхом формування його творчих здібностей потребує ґрунтовнішого розгляду.

Мета статті полягає у вивченні сутності та специфіки педагогічної творчості, шляхів її реалізації в педагогічному процесі.

Педагогічна діяльність, як і будь-яка інша, має не тільки кількісну, а й якісні характеристики. Зміст і організацію педагогічної праці можна правильно оцінити, лише визначивши рівень творчого ставлення педагога